

Oświadczenie złożone przez senatora Stanisława Gawłowskiego w dniu 20 września 2023 r.

Oświadczenie skierowane do minister klimatu i środowiska Anny Moskwy

Szanowna Pani Minister!

Uciążliwe zapachy pochodzące z zakładów przemysłowych bądź instalacji przetwarzających odpady są problemem mieszkańców wielu polskich miast i wsi. Media coraz częściej informują o odorach uniemożliwiających normalną egzystencję lokalnym społecznościom. Tylko z okresu ostatniego 1,5 roku przywołać można przykłady Sosnowca i Czeladzi, Ostrowa Wielkopolskiego, Tarnowa, Chrzanowa czy Bydgoszczy. Takie przykłady można byłoby mnożyć w nieskończoność, a dotyczą one lokalnych społeczności na terenie całej Polski. Potrzeba skuteczniejszej walki z tym problemem była także przedmiotem wielu interwencji i wniosków składanych do odpowiednich organów przez lokalne społeczności, organizacje pozarządowe czy wreszcie władze samorządowe.

W prośbach tych wskazuje się w szczególności na brak odpowiednich norm prawnych określających metody oceny zapachowej jakości powietrza i norm dotyczących substancji zapachowych w powietrzu. W efekcie składane przez władze samorządowe wnioski o przeprowadzenie kontroli określonych instalacji przetwarzania czy składowania odpadów zazwyczaj nie przynoszą żadnych efektów. Brak przepisów w tym zakresie sprawia, że organy Inspekcji Ochrony Środowiska nie posiadają narzędzi do tego, aby realnie ocenić, czy dochodzi do naruszeń w zakresie norm zapachowych. Z uwagi na brak systemowych rozwiązań w tej materii możliwości działania lokalnych władz samorządowych ograniczone są w zasadzie do podejmowania dialogu z właścicielami instalacji czy zakładów emitujących nieprzyjemne zapachy i wspólnego z nimi wprowadzania doraźnych rozwiązań mających skutkować zmniejszeniem skali oddziaływania tego problemu. Brak inicjatywy ustawodawczej ze strony ministerstwa bądź organów Inspekcji Ochrony Środowiska sprawia, że pretensje o uciążliwe zapachy kierowane są do samorządu, który na dłuższą metę samodzielnie, bez wsparcia ze strony władz państwowych, nie jest w stanie skutecznie i w pełni zaradzić temu problemowi.

Przykładem może być miasto Zabrze. Mieszkańcy Zabrze od wielu lat zmagają się z nieprzyjemnymi zapachami pochodzącymi ze zlokalizowanych na terenie miasta instalacji przetwarzania odpadów. Instalacje te eksploatowane są na podstawie pozwoleń zintegrowanych udzielonych przez marszałka województwa śląskiego, a uprawnienia kontrolne w tym zakresie posiadają przede wszystkim marszałek województwa oraz wojewódzki inspektor ochrony środowiska. Pomimo wielokrotnie składanych przez władze miasta wniosków o rozważenie przez te organy możliwości cofnięcia pozwoleń zintegrowanych bądź wydania decyzji wstrzymującej działalność tych instalacji w dalszym ciągu działają one bez zakłóceń. Pomimo tego, że wytwarzany przez nie odór jest niezwykle uciążliwy dla mieszkańców, żadna z przeprowadzonych kontroli nie stwierdziła uchybień, które skutkowałyby wstrzymaniem lub ograniczeniem prowadzonej działalności. Co prawda dzięki naciskom ze strony władz miejskich udało się skłonić właścicieli tych instalacji do podjęcia szeregu działań zmierzających do zmniejszenia skali problemu uciążliwych dla mieszkańców zapachów, jednak skuteczne rozwiązanie tego problemu wymaga inicjatywy ze strony władzy centralnej, a także podjęcia działań systemowych. O problemach mieszkańców Zabrze związanych z uciążliwymi zapachami informowani byli także posłowie, do których prezydent Zabrze jesienią zeszłego roku zwróciła się z prośbą o podjęcie inicjatywy ustawodawczej w zakresie wprowadzenia na terenie Polski przepisów prawa dotyczących norm zapachowych, wprowadzenia przepisów prawa określających wymagania dla mechanicznego i biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych i innych wytwarzanych odpadów oraz przeprowadzenia przez ministra właściwego do spraw środowiska niezwłocznej oceny analiz warunków pozwoleń zintegrowanych dokonanych przez marszałków województw dla instalacji przetwarzających odpady komunalne. Do dnia dzisiejszego ani ten apel skierowany do posłów, ani inne wnioski i prośby kierowane do władz nie zaowocowały podjęciem działań legislacyjnych w przedstawnym zakresie.

Szanowna Pani Minister, w związku z tym proszę o rozważenie przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska podjęcia inicjatywy legislacyjnej zmierzającej do uchwalenia przepisów regulujących normy zapachowe oraz wymagania dla mechanicznego i biologicznego przetwarzania odpadów.

Proszę także o udzielenie odpowiedzi na następujące pytania.

1. Jakie działania w ciągu ostatnich lat podjęto w ministerstwie bądź podległych mu właściwych organach, żeby przeciwdziałać uciążliwym zapachom pochodzącym z instalacji przetwarzania odpadów lub zakładów przemysłowych, utrudniającym normalne życie mieszkańcom okolicznych terenów?

2. Czy rozważane było podjęcie działań zmierzających do zmian w prawie, które miałyby na celu poprawę sytuacji w tym zakresie? Jeśli tak, to jakie propozycje przygotowało ministerstwo?

3. Czy do ministerstwa bądź podległych mu właściwych organów trafiały apele mieszkańców lub władz samorządowych w sprawie uciążliwych zapachów pochodzących z określonych zakładów i instalacji? Jakie działania podjęło ministerstwo w tym zakresie?

4. Czy ministerstwo bądź podległe mu właściwe organy prowadzą dialog w tej sprawie z władzami samorządowymi? Jeśli tak, to proszę o wskazanie przykładów takich działań i inicjatyw ze strony resortu.

5. Czy ministerstwo odbywa regularne spotkania w tym zakresie z innymi właściwymi organami, m.in. z organami Inspekcji Ochrony Środowiska? Jeśli tak, to jakie są konkluzje tych rozmów?

6. Czy ministerstwo rozważało chociażby stworzenie wspólnie z władzami lokalnymi oraz innymi interesariuszami kodeksu dobrych praktyk czy narzędzi ułatwiających raportowanie i zwalczanie problemów w przedstawionym zakresie?

Z poważaniem
Stanisław Gawłowski
senator RP